

HARDING OBLOŽIL NAČRT ZA HAŠKO RAZSODIŠČE.

Državni tajnik potaknisa zagovarjati predsednikov predlog.

PREDSEDNIK HOČE S TEDNE ZA ODGOVOR SENATORJEM.

Washington, D. C., 28. februarja. — Harding-Hughesov načrt, po katerem naj bi Združene države pri vratih odzadaj kot članica mednarodnega sodišča v Hagu vstopile v ligo narodov, je danes odložila najmanj za tri tedne. In tako ne pride v sedanjem zasedanju tega kongresa na razpravo.

Predsednik Harding je naročil senatorju Lodge, ki je načelnik komiteja za zunanje zadeve, naj opusti njegov predlog za sedaj in ne stori nobenih korakov, da bi prišel v sedanjem kongresnem zasedanju na razpravo, ker je večina kongresnikov proti načrtu.

Harding pa ni niti z najmanjšo besedo namignil, kako misli oživiti predlog na prihodnjem kongresnem zasedanju, kjer bo, kakor vse kaže, isto razpoloženje glede vstopa Združenih držav v ligo narodov.

Senator Lodge je povedal predsedniku, da bi osek za zunanje zadeve rad izvedel od predsednika, kaj je pravzaprav mednarodno sodišče in kaj počne.

Predsednik je dejal senatorju Lodge, da bo odgovoril vsem tozadevnim vprašanjem šele v treh tednih, in vsa njegova pojasnila bodo v rokah državnega tajnika Hughesa.

Ker pa se sedanjí kongres razide v nedeljo opoldne, bo dobili tiste odgovore šele tedaj, ko bodo senatorji že vsak na svojem domu.

Medtem pa bodo neizprosní nasprotniki predsednikovega načrta — Johnson, Moses in Borah — v Evropi, kjer bodo najbrž izvedeli o pravem značaju in jurisdikciji liginega razsodišča več, kakor pa bi jim mogla povedati predsednik in državni tajnik Hughes.

Odpriro nasprotovanje predsednikovemu načrtu je danes razvil še nekaj drugega. Administracija se je morala namreč zateči k temu, da je jela zagovarjati načrt, še preden se je pravzaprav pričel boj proti njemu.

Državni tajnik ali vnani minister Hughes je razpravljal o predsednikovem predlogu z novinarstvom poročevalci, ko se je sestal z njimi danes popoldne, ter se izpustil v njegove podrobnosti. V tem pogovoru je skušal pojasniti, kaj je pravzaprav mednarodno razsodišče.

NOVA METODA ZDRAVLJENJA RAKA SE JE OBNEŠLA.

Paris, 1. marca. — Profesor Degrais je večerj poročal članom akademije rancocelnikov o novi metodi zdravljenja raka, ki je do sedaj veljal za neozdravljivo bolezen. Degrais je opisal podrobnosti več slučajev uspešnega zdravljenja, ki se vrši s pomočjo radija in traja nekaj čez dve leti.

Rudarji v Avstraliji zahtevajo 30 ur dela.

Lahko producirajo v petih dneh po šest ur ravno toliko, kot v šestih dneh po osem ur.

Sydney, N. S. W. — (Federated Press, Poroča Francis Ahern.) — Rudarska federacija v Avstraliji je objavila manifest, v katerem zahteva uveljavitev 30-urnega delavnika v tednu v premogovnikih. To je edina rešitev neredne zaposlenosti v premogarski industriji. Manifest se med drugim čita:

„Fakt je, da rudarji v tridesetih urah v tednu lahko nakopljejo toliko premoga kolikor ga rabi v Avstraliji po pogojem seveda, da delajo stalno pet dni v tednu in po šest ur dnevno. Ako torej narede v šestih urah in petih dneh ravno toliko, kakaj bi delali osem ur in šest dni samo od časa do časa? Skrajšani delavnik pomeni, da bodo rudarji stalno delali svojih 30 ur v tednu in ne pomeni nič več, kakor bi baroni premoga radi uveljavili jato.“

Pregled večjih dnevnih dogodkov.

Amerika.

Harding je sam odložil načrt za haško razsodišče.

Železniški klerki dobili osemurni delavnik.

Oster boj za odpravo milice v Wisconsinu.

28 rudarjev ranjenih v Zieglerju, Ill.

Predloga za obnovo smrtne kazni v Minnesoti ubita.

Inozemstvo.

Troekij odgovoril Lodgu, da Rusija ne plača dolgov, katere je naredil car.

Pretep v bavarski zbornici.

Buržoazija v Nemčiji trepeče strahu pred revolucijo.

Francozi zapirajo, osiroma izganjajo nemške policaje iz Rurha.

Rudarji v Avstraliji zahtevajo 30 ur dela v tednu.

ŽELEZNIŠKI KLERKI DOBILI 8-URNI DELAVNIK.

Plače jim niso povišane, ali dovoljen pa jim je en praznik na teden in plača za nadurno delo.

321,226 KLERKOV PRIJADELJIH S TEMI DOLOČBAMI.

Chicago, Ill. — Ta teden je zvezni železniški delavski osek dovolil razne delavske izpremembe, ki prizadenejo okoli 321,226 klerkov pri prvotrazrednih železnicah. Te izpremembe so naslednje: Klerki bodo delali vsak po osem ur na dan po dosedanji plači. Za čezurno delo bodo dobivali poldrugo plačo. Vsak teden je vsakemu klerku dovoljen po en praznik.

Nadalje je osek povišal plačo za dva odstotka 65,000 postajnim uslužbencem in delavcem, ki prejemale železniški tovor.

Vse te določbe so stopile v veljavo dne 1. marca.

Bratovščina železnikih in parniških klerkov, tovarniških delavcev in ekspresnih uslužbencev pa ona železniško postajnih uslužbencev — dve posebni železniški uniji — sta se obrnile do osredke a prošnjo, naj bi njunim članom bile povišane plače.

Klerki so zmagali glede privolitve osemurnega delavnika, ali prošnja za povišanje njih plač jim je bila odbita.

Mnoge unije uradniške organizacije niso prizadele s to določbo, ker so se pač pogodile z železnici, še preden so se klerki poglali za povišanje plače.

V pojasnilu, zakaj ni klerkom dovoljeno povišanje njih plač, se glasi odsekova določba: „Odseki se nikakor ne zdi pravično in primerno dovoliti meznega povišanja uslužbenem, ki so bolj izurjeni in izveščani. Miali pa osek, da je pravilno, če dovolijo povišek v mezdah manj izurjenim in slabše plačanim delavcem, katerih dela in delavske razmere so skoro na isti stopnji kakor one navadnih delavcev.“

DEŠEK ŽRTEV MUNŠAJNA.

Chicago, Ill. — Trije pešci so našli na zapadni Harrison ulici in peti ave. okoli dvanaest let starega dečka v nezvesti. Nemudoma je bila poklicana policija, ki je dečka odvedla v okrajno bolnišnico, kjer so dognali, da je žrtev alkohola. Njegovo stanje je kritično, in če preboli, si utegne nakopati trajno epileptiko. — Starši ne dajejo svojim otrokom alkoholnih pijač!

SMRTNE KAZNI V MINNESOTI NE BO VEČ.

St. Paul, Minn. — Predloga za obnovo smrtne kazni za umor prve vrste je bila v četrtek poražena v senatski zbornici.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto oblačno. Južozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: Najvišja 38, najnižja 32. Sonce izide ob 6:23, zaide ob 5:42.

IZPREMEMBE V HARDINGOVU URAĐNI DRUŽINI.

Senat je odobril in potrdil predsednikovo izbero.

DR. HUBERT WORK IN SENATOR NEW STA NJEGOVA IZBERA.

Washington, D. C. — Predsednik Harding je v torek napravil največjo izpremembo v svojem kabinetu, kar jih je še bilo v njegovi administraciji, ki je nastopila pred malo manj kakor dva letoma.

Dosedanega glavnega poštarja dr. Huberta Worka je določil za ministra notranjih zadev namesto Alberta Falla iz New Mexico, a senatorja Harry S. Newa iz Indiane pa je imenoval za glavnega poštarja namesto dr. Worka.

Ta dva prevzameta vsak svoja mesto prihodnji ponedeljek, ko stopi resignacija ali ostavka tajnika Falla v veljavo. Senator New se umakne iz senatorске službe po odgoditvi sedanjega kongresa v nedeljo.

Predsednikova izbira ni bila nepričakovana, saj so jo nekateri opazovali napovedovali že pred dvema tednoma. Ko je predsednik dobil Fallovo resignacijo v roke, je ponudil njegovo mesto tajniku Hooverju, ali ta trgovinski minister je izrazil željo, da bi še nadalje rad ostal na svojem sedanjem mestu, kar mu je izvršiti še nekaj gotovih delov programa, ki je velikega pomena za nekaj njegovih jako važnih ustanov.

Predsednik je potem premislil ter poveril department notranjih zadev dr. Worku, ker je ta večkrat rekel, da je treba temu vladnemu oddelku moč iz zapada na čelo.

Mesto, ki ga je doslej zavezal dr. Work v kabinetu kot glavni poštar, je predsednik ponudil senatorju Newu, ki je eden njegovih najintimnejših ali najzaupnejših prijateljev.

Temu senatorju je predsednik ponudil mesto v svojem kabinetu še takoj tedaj, ko je prevzel predsedniško mesto. Ali senator New je raje ostal v senatu do konca svoje službene dobe.

Senatorjevemu imenovanju se je upiral poslanec Wood iz Indiane. Ali njegov odpor je bil brez uspeha. Kajti senat je odobril obe imenovanji.

PARAONOVE KOSTI NAJ POČIVAJO V MIRU, PRAVI PROFESOR.

Ithaca, N. Y. — Vseučiliščni profesor in rektor W. A. Hammond obsoja razkritje faraonske grobnice ter pravi:

„Dvajseto stoletje kaže prav malo spoštovanja. Pomislite, kako bi se vam zdelo, če bi čez 3,000 let Saraceni zavzeli mesto našo civilizacije ter vdrli v grobnico predsednika Geo. Washingtona v Mount Vernonu.“

„Kako bi se vam zdelo, če bi bile Lineolnove kosti prenesene v Carigrad ter tamkaj postavljene v saračenskem muzeju na ogled. In vendar bi ne bilo to nič drugega kakor to, kar počenja sedaj lord Carnarvon, in znanstveni svet mu ploska.“

Profesor pač neče vedeti, da so take grobnice velikanske dragocenosti za znanstveni svet in največji dokaz za to, da so razne verske dogme čisto navadne izmišljotine.

PREDSEDNIK DOLOČIL OLJNA POLJA V ALASKI ZA MORNARICO.

Washington, D. C. — Predsednik Harding je s izvršnim ukazom določil več kakor 35,000 štirjakihi milj oljnih polj v severozapadni Alaski za mornarico. Ta mornarična rezerva bo presegala s svojimi 20,000,000 akri površine skupno ozemlje treh drugih rezerv, od katerih je ena v Wyomingu, a dve pa sta v Californiji.

Nova rezerva je v kotu Alasko med Ledenim rtom in rtom Barrow. Kakor poroča tajnik notranjih zadev, je ta zemlja pusta, prazna in ravna.

MORALNE PROPALICE IN RO. PARJI SO — PRIČE PROTI DELAVCEM.

Sacramento, Cal. — (Federated Press.) — Državna priča po imenu W. E. Townsend, ki je tu nastopila proti petim članom I. W. W., obtoženim, da so krčili zakon proti kriminalnemu sindikalizmu, je priznal na svedoškem stolu, da je izvršil 40 do 50 cestnih ropov in da je seksualni perverziat. Na vprašanje, če je izvršil kak umor, je odgovoril da se „ne spominja.“ In to pričo rabi država proti vsem obtoženim delavcem, katerih je doslej 45!

BOJ ZA ODPRAVO MILICE V WISCONSINU.

Prvi spopad v senatski zbornici je ugodno izpadel.

PREDLOGA BO MORDA SPREJETA.

Madison, Wis. — Kot je še znano, je nižja zbornica legislature v Wisconsinu sprejela predlogo socialistov za odpravo milice v državi. Predloga je zdaj v senatu. Nasprotniki predloge so napeli vse mogoče sile, da porazijo predlogo v senatu. Na svojo stran so pridobili governorja Blaineja, ki je naslovil na senat posebno poslanico, apelirajoč na senatorje, naj odklonijo predlogo za odpravo milice.

Prva praska v senatu je bila 28. februarja. Nasprotniki predloge so hoteli, da se stvar takoj dne na dnevni red in glasuje o predlogi, socialisti so pa protipredlagali, da gre predloga na glasovanje 7. marca. Večina je glasovala s socialisti.

Senatorji prejemajo nebroj apelo za sprejem predloge in protestov. Med tistimi, ki zahtevajo, da se milica odpravi, je tudi soproga zveznega senatorja La Folletteja, katera je v pismu apelirala, naj država Wisconsin prva pokaže pot in udari po militarizmu. To je znehilno. La Follette je pred nekaj dnevi dejal v Washingtonu, da ni za odpravo milice.

POMORSKA ZVEZA MED FRANCOZI IN ITALIJO.

Washington, D. C. — (Federated Press.) — Tukajšnji ameriški in angleški diplomatje se močno zanimajo za važno poročilo, ki pravi, da sta Francija in Italija sklenile pomorsko zvezo za skupno kontrolo Sredozemskega morja.

Spominjamo se še lahko, kako je Italija tekoma pariskih mirovne konferencie ugovarjala proti svoji primeroma popolnoma zaprti poziciji, ker je pač imela angleška mornarica v svojih rokah vse izhode tistega morja, ki je bilo nekaj rimljansko. Dokler je bil položaj tak, so Lahj jekali in jadovali ter kričali: „Naša patrija je kakor majhna žaba v zaprti steklenici.“

Ker nima Italija skoro nobenega lakrenega prijatelja in nobenega zaupnega zavezništva s svetlo orednjo Evropo, je navezana na pomorske ceste ne samo za najpotrebnejša živila, nego še bolj za premog, železo, olje in druge neobhodno potrebne snovi, ki jih zahteva moderna industrija.

„Vojaska in pomorska zveza, ki je sedaj v ustvarjanju med Francijo in Italijo, odstranjuje nekaj tehničnih težkoč, ki so doslej preprečevale potrditev washingtonskih dogovorov glede pomorskega razoroženja.“ je dejal predsednik mornarične komisije francoske poslanske zbornice.

ŽENSKA ŽELE BITI DUHOV. NICE.

Washington, D. C. — Ameriška žena je zahtevala potrebo, da mora biti tudi v cerkvi enakopravna v vseh ozirih. V episkopalni cerkvi zahtevajo pravico do vseh uradniških služb, torej tudi pravico do duhovske službe. Ženskam ni več všeč znano cerkveno pravilo, ki pravi: Mulier taceat in ecclesia — Ženska nima nobene besede v cerkvi. Polagoma prihajajo časi, ko se ne bodo niti moški, niti ženske poganjali za besedo v cerkvi.

BURŽOAZIJA V NEMČIJI TREPEČE PRED REVOLTO.

Cuno pravi, da pogajanja s Francozi izsvojeje revolto.

BITKA V BAVARSKI ZBORNICI.

Berlin, 1. marca. — „Nevarnost rdeče revolucije v Nemčiji ni bila še tri leta tako velika kot je danes.“ je rekel večerj dr. Escherich, ustanovitelj znanega „organa“, organizacije nacionalistov in monarhistov.

Na drugi strani je pa dejal ministrski predsednik Cuno na večerjanski kabinetni seji, da je Nemčija v velik nevarnosti nacionalistične revlute, ako vlada zdaj odneha s pasivno resistance proti Francozom in se začne pogajati s Poincarejem v svrhu kompromisa.

Nemška vlada je v velikih škripih. Z ene strani butajo ob njo nacionalistični elementi in ji groze s strmoglavljenjem, ako odneha le za las od svojega sedanjega stališča, s druge strani pa pritiskajo socialisti in zahtevajo, da se vlada na kak način pomiri s Francozi.

Vlada se bolj boji socialistov kakor nacionalistov, ker so dobro organizirani in imajo za seboj ogromno večino delavske mase. Cuno je pripravljen dati socialistom nekaj koncesij, posebno kar se tiče raspusta nekaterih tajnih nacionalističnih organizacij in novih davkov na kapital, čeprav se s tem sameri nacionalistom, ampak pogajanj s Francozi se ne upa začeti.

Berlin, 1. marca. — V bavarski zbornici je bila večerj prava pravcata bitka med nacionalisti in komunisti. Padale so pesti, palice, stoli, knjige in tintniki. Nacionalist Graf je bil precej pobit na glavi; neki komunisti ga je ločili s stolom in Graf je videl tiho od zvezd.

Kraval je nastal, ko je bavarska „ljudska stranka“ (nacionalisti in monarhisti) predlagala, da se doda ustavi nov člen za ustanovitev predsedništva bavarske države. Vodja komunistov Eisenberger je takoj obtožil nacionaliste, da njihov predlog pomeni vpostavitve monarhije. Monarhisti nameravajo kandidirati prejšnjega kronprince Rupprehta za „predsednika“ in od „predsednika“ do monarha je samo še en korak. To bo signal za civilno vojno.

Omenjeni Graf je nato skočil proti Eisenbergerju in potem se je začel boj na pesti in s vsem, kar je kdo pograbil, ki je trajal pol ure. Socialisti so pomagali komunistom. Ko je prišel predlog na glasovanje, je propadel. Nacionalisti so sicer imeli majhno večino, toda ne potrebne dvotretjinske večine.

Essen, Nemčija, 1. marca. — Mesta Essen, Bochum in Herne so danes brez policije. Vsi policaji so zaprti ali izgnani. Francozi imajo sicer svojo vojaško policijo, katera pa ni kos položaju in tatvine ter ropi so zdaj na dnevnem redu.

V Bochumu so Francozi večerj aretirali 16 ravnateljev tovarne za izdelovanje strojev; delavci v tovarni so takoj zastavkali. V Dueseldorfu so Francozi zaplenili vse tobak in cigarete v dveh tobačnih tovarnah, katerih lastniki nočejo plačati naloženega davka. Obe tovarni sta zaprti.

London, 1. marca. — Špor s Francozi radi zaplenjenega nemškega denarja v vsoti dvanaest milijard mark je bil večerj poravn, ko je francoska vlada obljubila, da odstopi delež plena Angliji.

Essen, 1. marca. — Francozi so danes tj ubili nekoga Italijana. — Afriške čete so zasedle grad Ehrenbreitstein nad Coblenzem. — Na temelju odredbe gen. Degoutta so Stinnes in drugi nemški magnati podvrženi aretaciji in kazni, če ne plačajo davka od produkcije premoga, katerega so naložili Francozi.

NESREČA V RUDNIKU.

Ziegler, Ill. — 28 rudarjev je bilo ranjenih pri koliziji motornih vozov v premogovniku Bell & Collier.

UMIRAJOČI KONGRES JE NAREDIL LJUDSTVU 14 MILJARD DOLARJEV ŠKODE.

Washington, D. C. — (Federated Press.) — Sedanjí kongres, ki se zaključil v nedeljo opoldne, je bil najbolj zapravljiv, najnezmogljnejši in najposlušnejši orodje finančnih interesov med vsemi dosedanjimi kongresi Združenih držav. Tako je dejal Ben. C. Marsh, tajnik Ljudske rekonstruktivne lige. Kongres je naredil ljudstvu štirinajst milijard dolarjev škode, in sicer tri milijarde s dohodnim davkom, dve milijardi s železnica-mi, pet milijard radi nesprejetih konstruktivnih kreditov in trinega sistema, dve milijardi s carino in dve milijardi, ker ni hotel omejiti profitarstva.

NEMŠKI PROLETARIAT POGNAN V BOJ S FRANCOZI.

Delavci v Ruru so gluhi za obljube francoskih militaristov.

ORENEM SO V BOJU S DOMAČIMI KRAVONERI.

Essen, Nemčija. — (Federated Press. Pise Louis P. Lochner.) — „Francija je ugriznila v granit.“ Tako se čita naslov uvodnika v tukajšnjem delavskem dnevniku, ki se bavi s neuspešno francosko propagando za pridobitev nemških delavcev v Ruru.

Jasno je, da so Francozi razočarani in razočani vlad pasivne resistance delavcev v Nemčiji napram njihovi invaziji. Prva proklamacija, katera je izdal general Degoutte na večer okupacije Rurha, je imela sledeče besede, a katerimi so francoski militaristi upali pridobiti nemške delavce na svojo stran: „Nemški zakon, slesti pa socialisti in delavski zakon ostanjco v veljavi. Princip osemurnega delavnika mora ostati nekršen.“

Nato so Francozi povabili voditelje delavcev na sestanek in obljubili delavcem boljše mezdo in dovolj belega kruha. Toda delavci v Essenu so povedali polkovniku Simonu, da nimajo zaupnosti v francosko upravo.

Vrtilo se so mnoge konference krajevnih delavskih federacij v večjih mestih in posameznih strokovnih unij, kot so rudarska in kovinarska, s glavnimi odborniki. Splošne delavske zveze v Nemčiji in na teh konferencah je prevladal duh opozicije, da delavci ne smejo dati Francozom najmanjšega komforta; delavci morajo zavračati vse obljube in lepe besede francoskih poveljnikov ter stati na stališču, da je invazija Rurha krivična in načrti Francele so imperialistični. Za dokaz so navajali voditelji slučaje suspendiranja delavskih listov, ki so obsojali okupacijo, in proganjaje ter zapiranje francoskih komunistov, ki nasprotujejo okupaciji.

Doli na Porenkem, kjer so zavezniške čete nastanjene od dneva premirja, je bilo prodiranje lahko.

(Dalje na 3. strani.)

Jugoslavija poddelovala dolgo.

Plačevati mora delež dolgov razpadle Avstro-Ogrske.

Dunaj, 1. marca. — Reparacijska komisija je pravkar razdelila dolgoce starega avstro-ogrškega cesarstva, za katere so bile zastavljene železnice. Dolgovi so razdeljeni med razne nove in stare države, ki so podedovale ostanke razbite Avstro-Ogrske.

Po odloku komisije so dolgovi razdeljeni kot sledi: republika Avstrija mora plačati 10.5 odstotkov trikotletnih zadolžnih, Čehoslovakija 62.08 odstotkov, Ogrska 11.06 odstotkov, Rumunija 11.09 in Jugoslavija 3.16 odstotkov.

Drugi dolg iz leta 1883, je razdeljen med Avstrijo in Čehoslovakijo. Prva plača 20, druga pa 30 odstotkov. Dolg iz leta 1900, je razdeljen istotako.

Vse države plačujejo v skupni sklad, iz katerega se bodo plačevali kuponi onim, ki drže zadolžnice (bonde).

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena opisa po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naslojna: Zidajmo družbo (izvir Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.12 na tri mesece, in za izposojnino \$3.00.
Nadom na vsa, kar ima vtič s listom:
"PROSVETA"
2857-58 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$4.50, and foreign countries \$5.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v obljubi n. pr. (Jan. 31-32) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnom poteklo naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ZAKAJ SE PREMOG DRAŽI?

V izdaji z dne šestega februarja t. l. smo priobčili članek pod zgornjim naslovom. Dnevnik "Chicago Daily Tribune" ga je prinesel v prevodu po rubriko "Editorial of the Day". S tem je dnevnik pripomogel, da ga je čitala tudi ameriška javnost. Članki so seveda podvrženi kritiki in v ameriškem dnevniku se je oglasil R. J. Alwart.

Kritik pravi, da urednikovi argumenti dokazujejo, da ne pozna splošnih razmer v kupčiji s premogom, ako citira samo eno trdiko pot primero, ki je proglasila 1,300-odstotno delniško dividendo.

Kritik je navedel v odgovor samo pol argumenta, drugo polovico argumenta je pa izpustil. Namen članka je bil dokazati, da niso rudarske mezde zakriville visokih premogovih cen, ampak da so premog podražili profiti. Ako kritik pravi, da je citirana kompanija izjema, ker trči z neke posebne vrste premogom, je s tem potrjeno pravilo, da imajo tisti, ki tržijo s premogom, visoke profite. Kajti vsaka izjema potrjuje splošno pravilo, in potrjuje ga tudi v tej stvari.

Da je to res, je povedal mr. McAdoo, bivši zakladniški tajnik, s svojo izjavo, v kateri je dejal, da so premogovniški podjetniki napravili do 2,000-odstoten dobiček, 1000-odstoten dobiček je pa bil nekaj navadnega. Mr. McAdoo je bil v tem oziru avtoriteta, kajti kot zakladniški tajnik je imel vpogled v davčne knjige za dohodninski davek, torej logično tudi v profite premogovniških podjetnikov.

Po dokazu nam ni treba hoditi nazaj v McAdoojeve čase. Pogledati je nam treba samo finančno stran dnevnika "Chicago Daily Tribune" ali katerega drugega velikega ameriškega dnevnika, in tam bodo našli vesti, v katerih premogovniške družbe pripovedujejo o svojih profitih na široko.

Rekli smo, da se je kritik lotil samo pol argumenta, drugo polovico je pa izpustil. Ta argument se zgladi: "Ali ste že kdaj ališali, da je rudarju ostalo 1,800krat toliko koncem leta, kar je njegov vložen kapital — njegova delovna moč — produciral v enem letu?"

Mi bomo popolnoma zadovoljni, ako kritik navede en sam slučaj, eno samo izjemo in priznali bomo, da so rudarske mezde zakriville podražitev premoga.

Tista je pa popolnoma bosa, da tisti prihrani denar, ki naroči premog ceneje, ergo alabeje kakovosti. Do danes še ni dokazano, da je tisti kupil najceneje blago, ako je kupil blago, ki je bilo najceneje na trgu. Ako je blago ene vrste po visokih cenah in nizkih cenah na trgu, je to blago tudi različne kakovosti. Posebno velja to o premogu. En premog ima veliko kamna, žilindre in pepela v sebi, drugi pa zgori čisto in da več kalorij vročine od sebe kot prvi premog. Za konzumenta je drugi premog ceneji kot prvi, akoravno je drugega plačal po višji ceni, ker je kakovost drugega premoga bolja od kakovosti prvega premoga. Z drugimi besedami to pomeni, da je konzument prejel za več denarja tudi boljši premog, torej večjo vrednost.

Zadnja primera ne spada k argumentom "Zakaj se premog draži?" Ampak odgovoriti je bilo vseeno treba nanjo, ker hoče kritik ustvariti napačno sliko o podražitvi premoga. Zvreči se hoče krivda na konzumente, češ sami ste krivi, da se premog draži, ker kupujete premog boljše kakovosti. Ako bi bila ta trditev kritičarja upravičena, tedaj bi se moral premog slabe kakovosti prodajati po veliko nižjih cenah, kot se prodaja. Cena premoga bi morala biti tako nizka, da bi konzument za enako vsoto denarja prejel toliko premoga, da bi z njo proizvajal ravno toliko kalorij vročine kot s premogom najboljše kakovosti, ki ga je kupil za enako vsoto denarja. Pri slabem premogu pa nastanejo še drugi stroški. Treba je čistiti večkrat ogenj in odvažati je treba velike količine pepela in žilindro. Ako se trgovec s premogom in premogovniški podjetnik ravna po pravilu, da je čas denar, ima tudi konzument to pravico, da se ravna po tem izreku in šteje vsako nepotrebno delo za potratno časa in materialno izgubo. Ali ni tako?

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Ledyunith, Wis. — Vsaka reč pride enkrat prav, če ne prej pa jim svinčnikom, ki mi ga je poslal sedem let. Tako je tudi s modaril nekot mr. G. Brodžič za bošeno darilo, samo da je meni prišel svinčnik prav čez osem let. Pred osmimi leti sem pisala z o-nim svinčnikom zadnji dopis, odšelil smo se v Wisconsin in z drugimi reči sem ga spravila v kovček, kjer je počival do danes. Škoda vsa ta leta se nisem oglasila, kar spada med vrste tistih, ki radi bero, toda neradi pišejo.

Ko smo zapustili Ely, Minn., ter se nasedli na naši zemlji v Sheldonu, je bil težak začetek in veliko trpljenja skozi dve leti. Naseljenec je bilo sitno, ker nismo imeli kar bi potrebovali; morje so morali na ramenih nositi potrebščine domov. To je bila trnjeva pot, ki so jo hodili prvi naseljenec v — nebesa. Pa pogledamo danes Sheldona in primerjamo ga z gozdom in grmovjem, ki je bilo še tu pred osmimi leti. Sedaj so njive in travniki, lepa farmarska poslopja in kamor se šlovek obrne, ima kolovoz, da mu ni treba nositi butar, kot so delali pred osmimi leti. Vse je lopo, samo da bi farmarji prejemali kaj več za svoje prideleke. Nepravilne cene tlačijo naše farmarje.

Farmar mora dati svoj pridelek za ceno, kakor mu ponudi kupec, a za potreščine, ki jih rabi, mora plačati, kar zahteva prodajalec. Denarno se torej farmar danes nikakor ne more opomoči. Drugega pa ni tako slabo, kajti farmarja se ni treba bati, da ga prečene poslovođa, ni mu treba slušati nesrečne piščali.

Na Sheldonu smo bivali štiri leta, a potem se selili radi nesreče, ki se je pripetila mojemu so-prugu. Zlomil si je nogo in potem bil v bolnišnici tri mesece. Radi boleznimi smo se preselili v mesto in nameravali takoj po njegovi ozdravitvi nazaj, toda bolezen se je vrstila čela družina je bolehalo sa "flu" in drug za drugim smo se vrstili. Tako smo ostali v tem mestu, ki šteje kakih 4,000 prebivalcev, farma na Sheldonu pa poliva.

Legi tega mesta je lepa. Okoli njega se v obliki podkve vije reka Flambeau in lesoniške proge se stekajo v mesto in vseh štirih strani sveta. Promet bi bil lahko boljši kot je. Imamo lepe šole, trgovino, gledališče, dve parni žagi, tovarno za pohištvo, za izdelovanje dog, drugo tovarno za konzerviranje graha in papirnice. Torej precej delavnice in ko pride nesrečna jesen, vidimo, kako vse obratuje, posimi pa je dovolj počitka.

Ker je dovolj tovarn, dovolj delavnice, je tudi kar ducat "božjih hramov" in tudi katoliške cerkve ne manjka, kamor, mislim, da hodi največ Poljakov. Mislim, da smo edini Slovenci tu, kar smo se preselili na Lady-smith in menila sem ob prihodu sem, da bomo imeli tu mir kot je bil na Sheldonu, kjer ni slovenske cerkve, a le kmalu je začel poljski gospod sluti, da tudi mi spadamo na njegov paknik. Zmotil se je, kajti mesto na ovce je sedel na kofle. Prvo je nagovarjal mene, da bi poslali otroke v katoliško šolo, izgovorila sem se, da je preveč otrok, da bi mogla vsem kupovati knjige, če pa v ljudski šoli dobijo dober pouk in knjige zastoj. Rotil me je, da grem v cerkev in da sem prav radi tega bolna, ker ne hodim v cerkev, a ko je uvidel, da ne opravi nič, je rekel, naj se po-boljam, če ne da me bo gospod bog zopet kamaeval. Ko je bil to-daj moj mož jako bolan, ga ni bilo okoli. Moč je pač vedel, če ni dela, da tudi žena nima denarja. Če bi ne bil član jed. in samostojnega društva S. Barbare v Elyju, Minn., bi nam bila trda predla, tako pa smo se toliko pomagali, da se ni bilo treba zadolžiti.

Z jesenjo se je vračalo zdravje in tedaj se je oglasil tudi "častiti gospod", toda to pot ne sam, temveč dva, češ, da se bodo ostrašili. "No, sedaj ti bom pa družino popisal", pravi. — "Prav, toda imeti boš moral velik svinčnik, predno boš lahko popisal vse stroške", sem rekla. Ko je bil gotov, je rekel, da ni šla za družino, ki ima 15 otrok. "Ti se dobro izgledaš — pravi — če je božje volje, še šest jih bo lahko. Same to je gorje, da nisi prava kričanka mati in ne spoli-njuješ svoje dolžnosti." Zavrnila sem ga, da bi bila dva dovolj

zame, ker sem revna delavska žena, a on mi je presekaj besedo, češ, da je celo greh kaj takega govoriti, ker to je protivijenje božji volji.

Jezna sta odšla, meni pa so žmele po glavi njune besede. Ravno nekaj takega so mi je sdelo da sem že nekoč ališala in spomnila sem se, da je bilo na Sheldonu, ko sem šla s prijateljico v mesto. To je bilo takrat, ko je začela Margaretta Sanger agitirati za porodno kontrolo. S prijateljico sva govorili in ko sem ji rekla, da berem, kar piše Sanger-jeva, je zakrčila, da je to pregrešno in zoper božjo voljo o Sanger-jevi pa je rekla, da bo gorela na dnu pekla. Žena se kar ni mogla našuditi mojemu mnenju, ko sem rekla, da je večji greh, če ima žena deset do petnajst otrok, katerih ne more dostojno obleči in jim dati hrane, kot pa zavzemati se za vpeljavo porodne kontrole. Ona mi svedela ni verjela, pač pa mi rekla, da sem ravno taka kot Sangerjeva, torej tudi isto zaslužim.

Naj je ona menila kakor je hotela, jaz priporočam še vedno ro-jakinjam, da bi agitirale za zakonito priznanje porodne kontrole. Tisočkrat rajše vidim, da se šlo-vek ne rodi kot bi imel biti vas življenje trpi, kakšna sta mu oča ali mati. Moja spramjelav-ka v mesto je še danes jedna na-me, ko je zapustila Sheldona, mi ni rekla besede v slovo.

Onega "častitega gospoda" pa sem mislila, da ne bo več, a ko naj nekaj mesecev je poteklo in prejela sem račun od cerkve, da rabijo premog in naj jim kaj pri-spevam pet ali deset dolarjev. Ker se nisem odvala, je prišel kmalu mlad kapucin, ki je pro-dajal ne več kot kakih deset cen-tov vredno knjiščico in neko sve-tinjico sv. Antona Padovanskega, vse skupaj za \$5. Odšla sem ga, toda nitnež ni odnehal. Prišel je pripovedovati od fratrov in mu; kako a v potrebi za premog v šoli in cerkvi, da farani slabo pri-spevajo. — "Voj kaj, dragi pri-jatelj, sem mu rekla. Mislim, da je veliko revnih družin, ki so bolj v potrebi za premog, obleko in hrano, pa se nihče ne smili na-nje. Lanako leto je bil moj mož bolan in bili smo v potrebi, pa ta-krat ni bilo nikogar s namizjemim šreem, ki bi rekel: "Pojdi hči otrok imaj, ali imaš premog, oble-ko, hrano in več, kar rabiš za prehranitev? In če mu je res na-tem, da opraviš bogo dopadljivo dela, zakaj gospod ni prišel tedaj v kritičnem času, da bi pomagal. Zdej, ko ve, da mož dela, pač pri-de." Mlademu patru je bilo do-voľ in šel je.

Toda ali mislite, da je s tem odjenjala nadležnost kapucin-aka? Prišla je spomlad, se po pri-hajali; Daj kave, daj sladkorja! Ali imaš kaj sladkorja? — Seve-da ga imam, toda sladkor je za moje otroke. — Prišla je jesen in zopet: "Kupi nam funt masla in ribe-be kruha za cerkev." Častiti gospod je pripeljal neko gospo, ki me je vprašala: "Ali si kupila kruh in maslo?" Zerkala sem, misleč, da bo s tem vseh proženj konec, pa sem se spet motila, kmalu je bila pošta tu, da rabijo zopet premog. Če bi gospod ne bil pošiljal toliko pošte s prošnjami, ki je lahko vedel, da ne bodo ni-kdar ušliane, bi bil lahko pri-hrval velik vsoto samo na smak-kah, da bi lahko a tem kupil ne-kaj ton premoga.

Sedaj pa neham, da bo ostalo kaj svinčnika za prihodnjih osem let. Pozdrav! — Mary Stuehek.

SLIKE IZ NASELBIN.

Auburn, Ill. — Čitateljem Prosvete je ta naselbina še malo znana kljub precejšnjemu številu ro-jakov. Slovenci so sicer še daj časa tu nastanjeni, a do zadnje premogarske stavke so bili le v malem številu. Naselbina se na-haja nekako v sredini države Illinois, kakih 30 milj južno od Springfielda, glavnega mesta Illinoisa. To je prijamno mestee kljub temu, da nima druge indu-strije kot premogarsko. Delo je še precej povoljno, kajti trije ro-vi obratujejo s malo izjemo vsi-ki dan, zaslužek je srednji, ker je do zadnjega prostora vse prena-polnjeno s delavci. Zaslužek je kolikor toliko tudi odvisen od prostora in delave. Delavec mo-ra dati posebno važno na to, da naklada čisti premog, koder ni do-sti pasljev na takozvano škrblje-na, je kaznovan za malenkost pre-više 50c, drugič za \$1, tretjič pa ga pošljejo na tridnevno politni-co. Tekih nagrad se delavec na-

bere na da bi vedel, kdaj, kajti premog je jako nešt.

Naseljenec tu so vsakovrstno narodnosti, v večini pa so Litvin-ci, Italijani in Belgijci. To se zla-sti pozna pri trgovcih, kajti med temi narodnostmi je neprimerna slo-ga: če je njih narodnosti tr-go-vec, tedaj vsi pri njem kupijo svoje potrebščine, beravno so dražje kot pa drugod. Vse dru-gače je seveda pri Slovencih, o čemur sem dobil precej šole v Kan-sasu pri tamkajšnjih zadružnih prodajalnah. Slovenci se ne drži-jo in ne podpirajo svojih podja-tij.

Slovencev se je nabralo tu po-sebno od zadnje premogarske stavke precejšnjo število. Imamo društvo "Slovenska republika", št. 335 S. N. P. J., ki šteje 83 član-ov, a je še več rojakov v nasel-bini, da niso člani naše najboljša podporne organizacije matere S. N. P. J. Apeliral bi na rojake, da bi pristopili k našemu društvu. Ne sme biti izgovora, da kdo ni-ma denarja, ter da odloži na pri-hodnjaki. Taki izgovori so v škodo onega samega, ki se izgovarja. Premogarji smo kakor kaplja na veji, nič ne vemo, kdaj nas čaka nesreča ali smrt. Zato rojaki, pri-stopite že na naši prihodnji seji, ki se vrši v nedeljo dne 4. marca, pod okrilje S. N. P. J. Narodite se obenem na njen dnevnik Prosveto, za kar vas nagovarjam, da se ob letu ne boste kesaali in se naročili še v bodoče. Za onih \$3-80, ki jih plačate kot letno nara-čnino, ne boste prejeli samo re-kizma, da dobivate list "Sloven-skih delavcev" v Ameriki, temveč boste v listu našli izobrazbo za politično, gospodarsko kot stro-kovno gibanje.

Zednje čase je mnogo razpravljanja radi takozvanih "divo-cov". Jaz se popolnoma strinjam s tem, da ima vsak pravico do la-šitve, če ni za saken, toda poslu-shi naj se pri tem podište nikakor pa ne lista Prosveta. Nekateri članice jako obirno pišejo o su-rovosti svojih mož, nobena pa prav ne omenja, kaj je pravi vzrok, da je mož postal surov. To je baje šenske tajnost.

Jaz trdim, da bi bilo za 50 od-sto pnanj ločitev v zakonih in ve-šja slova med zakonikami, če bi šenske imele vsaj malo krajše je-šitke, močje pa da bi priznali svo-jim ženam, da so one ravnatoke šlovalski bitja kot sami. Seveda se dobijo podivjani možki, da jim je ljubša "maselina", kar je razgrajanja kot pa mir s zakon-sko polovico, kakor tudi šenek ne-manjka takih. Za to pa seveda ni drugega kot sodišče, ki naj se ga posluškije ter se ločijo. Saj smo v svobodni Ameriki. V list Prosveto pa raje pošljite umestne dopi-se, ki bodo služili izobrazbi mezd-nega delavca in ne blatite druge-ga spola.

Pozdrav članom S. N. P. J. — John Housen.

Avella, Pa., je naselbina kakih 30 milj od Pittsburgha ob Wa-bash železnici. Naselbina je pri-jamna, v nji imamo rojaki dve podporni društvi, ki dobro na-predujeta, in sicer društvo S. N. P. J. in S. S. P. Z. V naselbini je pet rovoj, ki sicer vsi obratujejo ali slabo, v rovoj gremo navadno po petkrat na teden, pa največ-krat le po par ur na dan. Zasužek je komaj za same, sa druš-ko pa ne zadostuje. Rovi so zelo slabi, premog nizek kaka štiri čevlje, škrbljevine pa dostikrat tu-di tri do štiri.

V naselbini imamo kar tri "hrame božje", eden je katoliški, drugi rnske cerkve, ki pa je že par let zaprt in ga nima kdo podpirati. Slovenci se za cerkev prav nič ne zanimamo razun ene družine, ki pa je drugače zelo poštna. Vsakemu je treba, da pustimo presto voljo. Naselbina šteje kakih trideset ljudi a kom-panjskimi kempami vrad, ima kakih 20 vsakovrstnih prodajain in tudi zadružno prodajalno, ko prav lepo napreduje.

Sušaški agentje prav nič ne mirujejo, tu pa tam je ujet kak grešnik, ki pa ni nikdar kak bo-gatač, temveč vedno le siromak. Družinske razmere pa so pri nas poveljne, nikalnih razporek ni in če bo šlo tako dalje, bomo imeli še srebrne in zlate poroke. Kdo pa more razbiti neštete vzroke razporek, zato nikakor ne morem pristati na dopis pod "Našimi družinskimi razmerami" od pred-zadnje srede, kjer dopisnik pravi, da močje zakrivijo razporeke a svojim vazonanjem in ker igra-jo karte. Vsač poščen in razve-drila iščeš mož gre rad malo v vas, in če pri tem a svojimi prija-telji vrše kak "Koenigrufen", kdo mu more sato sameriti. Po mojem mnenju je tak, ki vedno

Meteoriti.

Očak Bryan pravi, da je od-kritje Tutankamenove mumije "doka", da je bil šlovek ustvar-jen od Boga dne 29. septembra 4001. pred Kr. ob devetih uri sju-traj. Tut, ki je umrl pred 3500 leti, torej okrog 2800. po stvarje-nju sveta, je že bil šlovek! Ni bil še opica! Pojdite se solit, Dar-win, Wallace, Huxley, Osborn in drugi! Zdej sta pošteno pobiti!

Tako je! Tut se ni prav nič raz-vil, odkar leži v kamnitem gro-bu! Mrha je podoben šlovek! Ko bo Bryan ležal 3500 let v ce-mentu, bo še vedno podoben Bry-ann in večnemu demokratskem kandidatu za predsednika Zdu-ženih držav in če bi Bryan živel 3500 let, bi bila njegova pamet ravno takina kot je danes.

Dnevna vest: Litvinci so izgna-li poljskega komisarja Zaroto iz Memela.

Ven z Zarotami!

Francosi so še do kolen v Ru-hru. Nasaž ne morejo, naprej morajo — naprej, naprej do vra-ta.

Kajzer Gary hvali fašiste. Pravi-vo! Vrana se pajdali z ana-mi.

Ako v Kurji vsaj zgovi hiše, je to velik dogodek za Kurjo vas. Paris, London in Chicago se ne umani za to dogodek. Časopisje v Chicago kriči s debelimi črkami, če je deset ljudi nasenkrat ubiti v koloniji v tem mestu; ako pogl-ne 10,000 Kitajcev, se to omeni a par vrticami.

Dogodki, ki se izvrše pred na-šim nosom, so navadno veliki do-godki, čeprav so morda majhni. Kaj je daleč od nas, je pa malen-kostno, dasi je lahko velikega po-mena.

Astronomi so te dni sporočili dogodek, za katerega se mogoče sanima eden na vsakih tisoč lju-di. Medtem to se zemljani prepi-rajo in pobijajo večinoma radi pravih malenkosti, je bil daleč od nas konec sveta. V konstelaciji Cetusa je sakarala sveda prve velikosti. Kaj je to za zemljane? Nič. Ena sveda več ali manj — ne pomeni nič. Ampak, če bi naše zemlja bila v konstelaciji Cetusa, bi to pomenilo proklete, doči, ker adaj nas ne bi bilo več. Kadar zablišči sveda na nebu a večjim svitom, tedaj se je zgodi-la nesreča v vesmiru. Dva ali več svetov je udarilo skupaj, razšli so se in razsuta masa je v plame-nu. Ako je tam bilo kakšno živ-ljenje — in sakaž ne bi bilo! — je to življenje uničeno.

Kaj nas briga? Goroli svet je od nas 80 svetlobnih let. Svetlob-no leto je čas, ki ga preleti svet-loba v enem letu. Svetloba leti enajst milijonov milj na minuto. Potemtakem je kraj nesreče v vesmiru oddaljen od zemlje 426 trilionov in 328 biljonov milj. Ali si moremo misliti to daljavo? Ali si sploh moramo predočiti grozno katastrofo v Cetusu?

Kaj si naj misli mravlja, če se sto milj od nje pripeti eksplozija, ki raznese hišo?

Nekdo hoče, da je njegovo ime na vsak način vedno v časopisu. Zato ga se imenujem. —

K. T. B.

sedi doma, ljubosumen, in ravno ljubosumnost je pogosto vzrok, da nastanejo ločitve. Kot sem re-kei, je nešteto vzrokov za ločit-ve, toda če sta dva pametna, pr-vo pred poroko dobro premisli-ta, jeli sta sposobna drug za druge-ga in v zakonu se varujeta nes-porazumljema.

Po mojem mnenju bi bilo do-bro, da bi se vsak pod svoja iz-avanja podpisal, drugače ne be nikdar konec temu neumestnemu razpravljanju, prišlo bo do sov-raštva in to zna škodovati listu.

Pondravljam vse čitatelje. — John Tomalin.

ENO SAMO LETO UMRELO 96.800 OSEB NEHARAVNE SMRTI.

Po washingtonskih poročilih je umrlo v Združenih državah v le-tu 1921. 96,800 ljudi obojega spo-la nenaravne smrti, to je, da so bili ali umorjeni, ali so se sami u-smrtili, ali pa da jih je zalotila smrt ob ponerečenju. Ti nasilni smrti slučajni so številnejši od o-nih v svetovni in ameriški civilni vojni, kakor je oklepiti le podat-ke, ki so jih predkratkim ledali vojaški strokovnjaki. V svetovni vojni je v ognju in boju padlo 52,629 mož, a v civilni vojni pa 52,400.

Naše družinske razmere.

Chesapeake, Kans. — Rad berem o družinskih razmerah naših rojakov v Prosveti in ko sem bral od nesrečnih, sem si mislil, res hudo je, če je tako, a najhujše pa še ne. Kot sem bil jaz nesrečen, res sega čez vse meje. Sprehajal sem se nekoč okoli hiše, pa me nagovori sosed, lepa mlada Slovenka, in mi pravi: "No, John, saj je že leto, kar te je zadela ta nesreča kot je mene, pa ni treba vedno žalovati. Jaz sem že vse pozabila." — "Kaj ti, ti lahko pozabiš, ker si bila samo enkrat 'divorana', toda jaz, ki sem dvakrat prestopil to nesrečo in to v peti hletih." "No, seveda, mi je zadržala lepa Slovenka, ali si bral danes Prosveto, notri sta kar dva dopisa in od tvojih žen povrhu. Prvi je od tiste, s katero si bil poročen cerkveno, drugi pa od one, s katero si se poročil civilno in si sedaj živi s svojim nekdanjim možem."

To me je pa res zanimalo, prebral sem dopisa in videl, da ima lepa Slovenka prav. Prav take pridige sem bral iz dopisov kakor sem jih slišal nekdanj. Torej jih ališiš še enkrat od prejšnjih dveh ženi, če se pošališ lepa sosed. Malo obotavljal sem se in prišel: "Leto dni je že minulo, ko nista govorila. Kaka žena je bila med nami, sedaj pa sem vesel, da smem zopet pogledati proti tvojim hiši." Lepa sosedka se je poredno zamejala in rekla, da se mi odzda naprej vrata njene hiše vedno odprta in da tudi vaški dan bolj čuti za mene. "Kaj boš pa naredil sedaj, ali se boš šel v tretjo ženo?" V veliki smedi sem bil, kaj bi odgovoril, vendar sem zmedenost premagal in rekel: Nikoli! Ne grem več v cerkev pa tudi v sodnico ne, da bi se ženil. Če bi bilo po mojem, kakor si jaz mislim zakon, tedaj bi se že ženil tudi v tretje."

"Kakšen pa bi bil tvoj novi zakon", me je radovedna vprašala lepa sosedka. "Poslušaj me in gotovo boš moj zakon odobraval. Ta zakon bi bil najboljši; od 10.000 parov bi se mogoče pripetilo, da bi se en par ločil. Žena v takem zakonu bi bila vedno vesela, prepelala bi, rada delala in se držala nase. Moja bi vedno lepo gledala, skušala bi mu vedno ustreči, mož pa bi bil dober s teho, mudi bi se mu vedno domov in odkoder bi prišel, bi bil lepo sprejet, ženo bi prijel za roko, gledal ji v obraz, bil bi ljubljiv s njo in vedno vesel. Nikdar bi ji ne rekel žal besede, pač pa ji skušal pri delu pomagati in lepo bi z njo govoril." — "Oh, je vzkliknila lepa sosedka, v tak zakon pa bi tudi jaz pristopila, čeprav sem se zaklela, da ne maram nobenega možkega več in se več ne poročim po nikakem obredu." — Nadaljeval sem: "Sinoči, ko nisem mogel zaspati, sem o tem zakonu premišljal in sklenil, da stopim v ta zakon, čeprav v tretje."

Prijazno me je pogledala lepa sosedka me vprašala: "Koliko si pa že star, John?" — "Ravno danes sem dopolnil Kristusova leta." — "Še tako mlad, pripravljena bi bila s teboj stopiti v tak zakon. Razložil sem ji vse, ona pa se je strinjala s mano in poročila sva se. Tako sem se poročil v tretje. Dobil sem ženo v tretjem zakonu, ki je pravi biser in moj ponos. Zadovoljen sem s lepo Johanco in če bi bil pesnik bi je opeval, slagal bi ji verse in povedal svetu, da je najlepša izmed vseh mojih Johanc." — Vidite, rojaki, kakšne lastnosti ima ta zakon. Nič ne de, če ste bili že po dvakrat ločeni cerkveni in civilni zakoni, poiskujete srečo v tretje kot sem jo jaz in našli boste srečo. Jaz sem tako v zakonu že osem let, a sama zadovoljnost in veselje vlada, ko sem bil prej v petih letih poročen dvakrat, pa sem bil vesekoli nesrečen. — John.

Is Kansas. — Popolnoma se strinjam s rojakom iz Ohija, ki je napisal, da se je med divoranimi pojavila neka bolezen, katere raznašanje nikakor ne spada v Prosveto. Če bo šlo tako naprej, bo Prosveta kmalu polna brezposelnih dopisov, ki niso za nikakoli korist pač pa v škodo. "Divoranci", če si hočete pripovedovati svoje storijske, naj si ustavijo lasten list in v njem naj pretakajo solze radi njihovih preteklih žalostnih družinskih razmer, nam pa naj prihranijo

"O morje, morje! Ti preljubo morje morje."

Marije, prav prijazno in brhko dekle, za svojo leto se dosti močnejša, je strelala in je bila tiha. Ampak sam večni Bog ve, koliko prekrasnih slik in njenih hrepenenjih sanj je hitelo pred njenimi notranjimi očmi, koliko veselih, prečrečnih nad se je zaplodelo v njenem, deklinskih muh in sanj polnem mladostnem srcu. . . A ko se je z evinikom pokasala celotna slika velikega tršakkega mesta, je tlesnila s rokami in se je vasa zardela v zagorela lica zvonko nasmejala. Obli rami sta se ji zatresli; prvi sta se ji visoko vzbodili pod lahke bluzice; vedre oči so se ji zatiskale, a na zdravih licih in na okroglih bradičih se so poglabile sapeljive jamice, v kakršne človek tako lahko miselno in rad strmoglavi. Živa domišljija jo je nekoč prišla za čudovito lepo oblikovano ročico, mehko kakor mačja tačica, in jo je povedla med odlično obloženo marmornato, na sijajne izprehode, v žumne, vesele družbe. Joj —!

Iz obzorja je nenkrat prikalil ponosni parnik. O, in tam-le drugi odhaja, da se v širokih valovih razmika morje pred njim, za njim pa se vleče bela pena in se topi v visokem soncu. . . In pa tisti-le metalji, ribičke ladjeke ka-li, kako lepo sedijo na mirni gladini! Pa-tule spodaj, kako se morje zaganja ob čeri in se odbija v mogočnih belih penah. Glejte, glejte: kaj ni to-le Miramar? Kakor smo poletne noči je res in tak, kakršnega smo občudovali na razglednicah. In ta ljubka okolica, kako lepo je posuta s prijaznimi dvorci, rdečimi in belimi. Nad vsem tem čudokrasjem pa se razpenja komaj vidna in vendarle rasločna, pretanka in značilna tančica meglene in posebne sinjine.

O morje, morje. . . Tudi Jakobu Vrtačniku so se razširile oči. Zadovoljen je bil, ko je videl, kako sta ženaki srečni že ob pragu nove domačije. Predno je ugnil do konca sprejeti svoje misli, jih je pogoltnilo žumno mesto.

Marija se je predramila. Nalaho je vzdihnila, oči pa si odprla. Udobno se je stegnila, da ji je izpod oči pogledala bela noga. Nad posteljo je sitala muha, ki je takoj poželjivo sedla na mali prst, da je zmignil in prebudil lepo zaspanko.

Ko je v sami arajci stopila pred ogledalo in se je podpravila s še močnimi očmi in s lenim nasmeškom na čarših ustnicah, je iz njenega kipelega telesa dehtela zdrava toplota devičke postelje. Zaspana rdečina ji je odevala mehka, bela lica, a razpuščeni lasje so ji težko padali preko okroglih ram po krepkih pleših in so se v izobčeni črti mehko privijali na ktipovite napete prsi. S široko kretajočo se dvignila roke, da ji je v rami škrtnila zapasla kost, posegla je po težkih lasih in jih je z vlečnim zamahom in naglim sunkom glave vrgla vse nazaj po pleših. Najbrj je bilo to zapeljiva kretanja, lepa slika, zakaj Marija jo je povila in je obstala. Roke je sklenila pod lasmi za vratom in se je opazovala. Res, vse na njej se je sapeljivo obilo in kipele v zdravju. V očeh se ji je vsigal zmagošaven blisk. (Dolje.)

Ali žena in hči sta tako dolgo tiščali vanj, da je omahnila njegova volja, in se je moral vdati. Začeli so zatorej pospravljati svoje stvari in se jo pomaknili na jug. Za ovinkom se je Janez Vrtačnik ozri. Z enim samim dolgim pogledom je pobožal zeleno dolino, nizke, potlačene griče, opasane s temnimi hostami in posejane s belimi vinakimi hrami. Ženi in hčeri pa so hitele vroče misli daleč, daleč. Z žejnimi očmi sta pili lepoto, ki se jima je bliskala, in sta se omamljali v pričakovanju na domišljeno srečo ob lepem morju.

Stoneli sta ob oknu in sta se radostno vznemirili, ko se je veličastno razgrnila sinja gladina zaobljenega morja. Vrtačnica je na vse glas zahtevala in ni mogla odmakniti glinjenih oči od prisajane krasote, ki se ji je vsipala v presrečno srce.

žalost in solze, da nam ne bo treba takih primodarij brati.

Saj je povedala dopisnica iz Wisconsin, da žena, ki ima kolikaj v zgornji izbici, ne bo dala svojih družinskih razmer v javnost. S tem se ni rešeno, da sem jaz nasprotnica ločenih žens ali možkih. Kdo jih pa sili, da morajo biti skupaj? Če si niso dobri, naj se ločijo, pa je konec besedi in prav nič jim ni treba tega raznašati v svet. V smeh me je pripravi dopis-rojakinja, ki je rekla, da jo je srečala pamet šele po mnogih letih. Po mojem mišljenju jo sploh še ni srečala, ker daje take čenče v javnost. Mož tudi ne more biti vsega kriv, zlasti ne v slučaju, kjer žena ne more bradati jezika.

Poznam več žena, ki so bile v drugi poročni po ločitvi s prvim možem. Rekle so, da so prišle iz dežja pod kap. Res se jih je precej oglasilo dopisnic "s hriba", toda mnogo poročenih žena je, ki se strinjajo s njo. Res je boljše potrpeti slasti če imate otroke. Če bo ločena žena dobila drugega moža, naj nikar ne misli, da bo ljubil njene otroke s tisto gorečnostjo kot jih more ljubiti njih oče. Ona, ki otroke pusti možu, pa sploh ne zasluži imena mati. To se pogosto zgodi.

Priznati moramo tudi to, da se so mlade prišle iz stare domovine, je bilo sanje skoraj najboljšje, da so se takoj poročile, kajti slabe niso mogle dobiti na deželi drugje kot po salinih, kamor pa ni marala vsaka. Če dekle še angleškega jezika ni imela, je pač umljivo, da je pravo rešitev videla v možitvi, čeprav ni imela prave ljubavni. — Po mojem mnenju se dva spopata v enem ali dveh letih, če sta drug za drugega, ni pa treba zato čakati petnajst let. Nobena ni toliko potrpežljiva, da bi čakala, da bo moža srečala pamet. — Delavčeva žena.

Frankfort Heights, Ill. — Naše ločene rojakinje tolaščajo vroče ločitve vsake po svoje, kar je pač umevno, da jih tolaščijo s svojega stališča. Predvsem jim moram povedati, da so njih dopisi primernejši za v koš kot za javnost. Tudi mene je mož oklofotal, pa kamu naj opisujem svoje nadloge. Rojakinji "s hriba" dam štito prav, če bi vse žene

žene brale tiste dopise, bi se njim zlahka breme in manj bi mislile za "divora".

Zakaj smatra ona rojakinja moža, ki piše o lepem življenju žene, ki ji ni treba pomivati, ne kuhati, ne prati. Kako si more predstavljati dobro delavčovo ženo, ki se vsega tega dela ne bo lotila, pač pa gledala samo na možovo pedo. Taki lahko rečemo, da je lena, moža, ki ji to dovoljuje pa, da je neumen. Dosti moč je, ki morajo zjutraj predno odidejo na delo vsati, prinesiti drva, premoag, skuhati kavo da tako ni treba ženi stopiti v hladno sobo. In če ne vstregajo ženi, pa se ona vžre in vzame "divors".

Ljudje so različnih značajev in njih vzgoja je dobra in slaba, zato pa bom navedla tri slučaje, kako je tam, kjer je žena zvesta svojemu možu le s jezikom. — V juniju bo šestnajst let, odkar je neka rojakinja prišla s svojim možem iz stare domovine. Bila je nabozna in govorila sploh samo o bogu, da ji je bog dal moža. Vsi so torej po njenem govorjenju morali soditi, da ga je vzela iz ljubezni. Toda po preteku pet let, je isbrala drugega izvoljenca in naprosila ga, da je ustrelil njenega moža. To je bila ljubezen kaj ne, in sam bog ji je dal moža!

Poznam moža, ki je bil osem let v ubožni bolnišnici nekje v Iowi. V rovu ga je pobilo, da sploh ni bil za nikako delo. Po preteku par mesecev njegove nesreče je njegova žena že vložila aplikacijo za ločitev, pustila ga v bolnišnici in tam nesrečni čaka smrti, ako še ni umrl. Odtam sem sem namreč že šest let. Kako naj mislimo o taki ženski: pobrala je prihranke, moža pa pustila v nesreči samega brez sredstev, kot mi je sam potožil.

Pet let bo minilo meseca maja, ko je tu na Franklinski neka Poljakinja zaprla svoje tri otroke v šendo par korakov proč od hiše. Notri so imeli tudi peč, kjer so kuhali. Na tleh je bilo mnogo razsekanih drv in galona petroleja. Ko sem nekega dne pogledala dolji proti oni šendi, sem videla, da se is nje kadi. Tekla sem dol, a nisem mogla odpreti in polivala sem šendo z vodo, da bi pogasila. Nenekrat sem zaslišala tarbanje otroka od znotraj, butnila sem ob vrata s nogo in nudil se mi je strašen prizor. Trije otroci so se sklanjali v zadnjih izdihljajih. Kaka jim je bila mati! Po preteku šest tednov je zapustila še svojega moža, pobrala mu denar in odšla s svojim novim izvoljenecem.

Is tega vidimo, da je krivica povsod. Vendar jaz ne odobravam razpoka, da žena, ko je ločena in zopet prosta lahko živi z drugim. Najbrže pa je še to, da pobegne z drugim od svojega moža še prej kot jo ločena. — Jera Medilove.

POTREBNA KNJIGA.

Vsak, kdor zna še nekaj angleško in se hoče izpopolniti v znanju, ter svedeti pomen resničnih besed, katere vidi na napisih v časopisih, v knjigah, itd., potrebuje

ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK.

Rabili boste to knjigo leta in leta. Cena je \$6.00. Naročite na naslov:

DR. F. J. KERN,

6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POŠLJITE VELIKO-NOČNA DARILA SE-DAJ — DA SE SPOLNIJO NADE VAŠIH V STARI DOMOVINI.

Velika noč bo za Vaše v stari domovini mnogo lepša in prijetnejša, ako jim pošljete darilo darilo v pomoč in v znak spomina. Storitve to nemudoma, da taisto v pravem času prejmejo.

Pošljite se pr tam našega posredovanja, ker so cene najnižje, potreba točna, a sigurnost v vsakem oziru zagotovljena.

Vaši prihranki se pomnože vsako leto po 4%, ako jih uložite pri nas na

"Special Interest Account".

Ako hočete dobiti kolajna Vaših iz domovine, ali ako hočete potovati sami domov, obrnite se s popolnim zaupanjem na nas, kjer boste dobili vse potrebne navodila brezplačno.

FRANK SAKSER STATE BANK

52 Cortlandt St., New York, N.Y.

GLAVNO ZASTOPSTVO Jadranske banke.

Gospodinjstvo.

Ključ za mero: En dekagram je malo več kot ena tretjina unce. Deset dekagramov je malo več kot 3 unce. En kilogram je več kot dva funta. En kvort je malo več kot devet desetink litra.

Fiziolova torta.

Tri rumenjake se meša s 13 dkg. sladkorja, potem se doloži 20 dkg. kuhane pasiranega fižola 5 dkg. orehov, potem boljake in 1/2—1 pečilni prašek. To se v modlu speče, potem pehlati in posreduje preže. Potem se pripravi drugi del in alcer —2—3 rumenjake se meša s 10 dkg. sladkorja, sneg doloži, potem počasi primeša 10 dkg. krompirjeve moke in 1/2—1 pečilni prašek. Drugi del pride v sredo med prežani prvi del. Jako dobra je tudi torta, ako se vzame kostanje namesto fižola.

Jabolčni povalnik iz enega jajca.

Iz 30 dkg. moke, 10 dkg. sladkorja, 5dkg. masla ali surovega masla, 1 jajca in 1 pečilnega praška se napravi testo, katerega se prereže na dva dela. Na prvi del se natrese narezana jabolka in smet, z drugim se pa pokrije. Ko je pečeno, se povalnik s sladkorjem potrese.

Krompirjev kruh.

Pol kilograma moke mešaj z 1/2 litrom mlečne vode, 1 malo žličko soli, ravno toliko jameža in 1 dkg. v vodi vzhajane kvasa, 30 mokastega, pečenega krompirja se olpi, pasira in z kruhovim testom dobro vdelja. Najbolje je, ako se pusti čez noč vzhajati pokrito, in šele zjutraj napravi hleb, katerega se da peči v toplec.

V kuhinjskih štedilnikih je mogoče peči ta kruh le iz bele moke. Krompirjev kruh ostane delj časa svež kot oni iz same moke in je veliko cenejši.

Prečiščena zarebernica (kremena-telje.)

S čisto ruto zbrisan zarebernico potolci, osoli in potresi na eni strani s moko. Speči je na obeh straneh na masti, da je lepo rumeno. Nato deni v kozo 2 srebrne debela olupljena, na plošč narezana krompirja, prideni nekaj zrn kumne, prilij 4 žlice juhe ali vode in jo duši pokrito, da se krompir zmehča.

Klobase brez črev.

Skuhaj cela svinjaka pljuča, med kuhanjem jim prida nekaj peteršilja; kuhane vzemi iz juhe, ki jo postavi v stran, pljuča pa dobro zreži in sesekljaj (odstrani, kar je slabega in trdega).

Potem deni v kozo za žlico masla, vroči prida nekaj drobno zrezane čebule, da se nekoliko speni in ne zarumeni, in pa pljuča, prida 1/2 litra opranega riža in duši še eno minuto, prilij 1/2 litra juhe, v kateri so se kuhala pljuča (pa ne vse naskrat), velik šcep popra in majoranovih plev, za nožvo konice cimena in nageljnovih žbic, osoli in pokrito kuhaj 20 do 25 minut, da se riž zmehča. Jed naloži na krožnik in postavi s kislim zeljem in kuhanimi krompirjevim kosci kot samostojno jed opoldne ali zvečer na mizo. (Za 4 osebe.)

IŠČEM DVE SLOVENKI

za delo v restavraciji, kateri si razumeta v kuhinji in streči gostom v restavraciji. Pridni in vselega značaja ženski, sem privolji plačati \$50 na mesec in hrano. Plašite ali pridite na naslov: UNION CAFE, John Vene, P. O. Box 405, Zeligler, Ill. Adv.)

ZASTONJ ČAJ

abstrakt (ovč) navadna \$1.25 bolna v do-
koz, da ni nič boljšega za prehlad, kašelj
influenca, obilni, vranica, letna in zvešna
navadnost. To je karmen čistilni čaj.
Zastonj čaj to je čisto v pravih in zdravil-
no danje na naslov: Zastonj čaj, 5
Marcel Blak, box 403, Pittsburgh, Pa.

DR. A. M. SOUKUP, PHYSICIAN AND SURGEON

3839 W. 22nd St., cor. Millard Ave., Chicago, Ill.

Ako živite v bližini pridite k temu zdravniku, ako živite daleč plašite njemu in opilete vašo bolezen. On vam boče poslal potrebna zdravila.

POJDIŠTE ZA DOLARJI—\$50 DO \$100

na teden, nekaj novega, ni staro all prekušeno. Polje čisto novo za prodajo, na potrebuje nobenih skus-
ženj, vavko kupi na prvi pogled. Pokažite 50tini in 40 jih gotovo kupi. Razkažite v eni minuti. Bred črnla pisano pero, nekaj iz dvajsetega stoletja imajo. Ne meči, na potrebuje črnla, vzorci po 50c. 18 karatno poslačeno pero. Denar vrnemo, ako n tako kot opisano. Agentje imajo 200 procentov dobička in določen okraj za prodajo. Plašite nam po agencijo še danes. Inkless Fountain Pen Co., Dept. L — 1923 — 8th St., Des Moines, Iowa. — (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno la najboljši in najcenejši. Dobili je tudi zbirke sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje. Grocerijam, sladničarjem in v prodajalnih teleznih damo primeren popust pri večjih naročilih. Plašite po informacije na:

FRANK OGLAR,

8401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Influenca

napada ljudi z veliko hitrico. Hud prehlad, bolečine v glavi, hrbtu in drugih delih, bolečine v mišicah, mrzlica in splošna onemoglost so nekatera znamenja te bolezni. Kaj naj se stori za to? Ostanite v postelji ali doma dokler ste bolni in vzemite

SEVEROVE TABLETE ZA PREHLAD IN GRIPPO

Ravnajte se po navodilih, ki se dobe v omotu. Cena 30c.

Organov za dihanje se najraje prime in valed tega je važno, da imate vedno doma pri rokah

SEVEROV BALSAM ZA KAŠELJ

Cena 25 in 50 centov.

Gri je večkrat bolno in pokvarjeno, pomoč dobite ako rabite

SEVEROV ANTISEPSOL

za grgranje v griu in za izpiranje nosa, s čemur držite čisti prehod in prost nalezljivih bacilov. Cena 35 centov.

Gornja zdravila se dobe v prodaj v lekarnah. Vselej uprskajte po "SEVEROVH" in ne jemljite drugih.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

NOVO LETO, NOVE URE, NOVE CENE.

Dobili smo v zalogo prave Elgin urke in ženske ure, ki so tako krasne, da boste lahko na prvi pogled kupili eno. Ure so vse prave Elgin izdelane in nekaj čisto novega. Doplačite na en cent nam pošljite in mi vam pošljemo naš urnik na najnovejšo ure brezplačno in s tem si prihranite dobička.

Ure so vse prekušene, drže pravi čas do sekunde in vsake je garantirana. Cena po se silje kod je kodji popri.

Velika zaloga pravih glasnih Columbia Gramofonov shranjena, namha in vseh jaznih glasb dobiti pri nas. Plašite po pošti. Mi smo zbirali gramofone v Connemaugh, Pa., so prave nove, glasne Columbia gramofone in glasne.

IVAN PAJK, 24 Main Street, Connemaugh, Pa.

COLUMBIA GRAMOFONE

od \$30.00 — \$250.00.

VELIKA ZALOGA FLOSC V VSEM JEZIKIH.

Imam novo zalogo svetlih importiranih "Hornhorn" rekorderov.

Brezplačno cenike dobiti pri:

VICTOR NAVINŠEK,

331 Grove St., Connemaugh, Pa.